
V I C E N T S I M B O R R O I G

A L'ENTORN
DE LA RENAIXENÇA
VALENCIANA

PRESENTACIÓ

D'uns quants anys ençà, i coincidint amb la implantació i normalització dels estudis de llengua i literatura catalanes a les Universitats de València i d'Alacant, han vingut sorgint nous estudis i enfocaments del procés de recuperació cultural i política del País Valencià desenvolupat al llarg del darrer segle. Fruit inevitable d'aquestes novelles investigacions, ens trobem a hores d'ara amb possibilitats reals de dibuixar el perfil general i àdhuc de remarcar alguns dels trets bàsics d'aquesta centúria tan decisiva per als moments actuals.

Des dels treballs inicials de Fuster i de Sanchis Guarner que ens van proporcionar els primers estudis i valoracions globals del període, la informació s'ha anat ampliant i les noves dades aportades confirmen, a finen o, en alguns punts, contradueixen les línies directrius traçades anys enrere pels dos Mestres.

Un d'aquests punts més controvertits és precisament l'origen autòcton o «importat» de la Renaixença Valenciana. Fuster i Sanchis, partint de la informació aleshores a l'abast, en gran mesura deguda al mateix Teodor Llorente, acceptaren l'origen «importat», és a dir, l'inici de la Renaixença a casa nostra com a conseqüència de l'estímul provinent de Barcelona. O en altres mots, la Renaixença Valenciana començava amb la conversió de Llorente deguda a la lectura del «Gayter del Llobregat» i a l'empenta personal de Marià Aguiló. Uns anys després el mateix Fuster ja apuntava l'existència d'uns precedents valencians massa oblidats i que obligaven a matisar la creença en l'erm literari pre-renaixencista que ens havia induït Llorente. L'inici de les investigacions sobre els darrers poetes neoclàssics i els esforços reivindicatius d'un nucli d'estudiosos, i, sobretot, la tasca del primer grup romàntic sorgit al voltant de les Escoles Pies, ens obliguen a revisar l'origen del moviment renaixencista

valencià. A desgrat de la manca d'estudis monogràfics profunds sobre les figures cimeres pre-renaixencistes, em sembla a hores d'ara acceptable que Pasqual Pérez i Rodríguez, Josep M.ª Bonilla i Vicent Boix, impel·lits pel seu ideari romàntic, encetaren un procés de reivindicació col·lectiva que tenia en la recuperació i dignificació a nivell culte de la llengua el seu tret més definitori.

És justament el paper en realitat acomplert per Teodor Llorente un altre aspecte en procés tot just encetat de revisió. Ja Sanchis havia mostrat l'existència d'un gairebé silenciats corrent progressista comandat per Constantí Llombart i marginat històricament sota l'ombra omnipotent de Llorente. I hui en dia, revistats alguns tòpics, ens trobem amb l'exigència d'acabar amb l'arxirepetida identificació Llorente-Renaixença Valenciana com un binomi indestruïble. La Renaixença Valenciana va ser molt més complexa i conformada per diversos corrents o estratègies, que cal investigar i recuperar situant en el seu lloc just la imatge excessivament mitificada de Llorente al costat d'altres de no menor envergadura si fèiem cas de la labor renaixencista personal i no de la fortuna de la glòria posterior. Constantí Llombart, Josep M.ª Puig Torralva, Josep Bodria i Roig, Lluís Cebrian Mezquita, Víctor Iranzo i Simon, àdhuc el jovenet Blasco Ibáñez, són també Renaixença o millor, atrevim-nos!, són en gran mesura la «autèntica» Renaixença, car és aquest grup progressista el responsable de la creació de la infraestructura (Lo Rat-Penat, Jocs Florals, revistes) i, per tant, el vertader impulsor d'un procés que fins la seua intervenció no havia superat la plasent diversió d'un grupet d'amics.

Ens trobem en el camí de la investigació pacient i conscienciosa i queden encara molts aspectes a estudiar abans que es pugui donar per copsat un procés com el de la Renaixença al País Valencià. Ens manquen tant investigacions pregones de la ideologia i activitat polítiques llorentines i de la seua obra de creació literària, com de la figura oposada de Constantí Llombart; ens cal resseguir pàgina a pàgina els diaris i revistes de l'època a la cerca de possibles noves descobertes que ens permeten acabar de traçar les línies grans i petites d'aquest procés; i ens és sobretot necessari d'oblidar les heretades informacions i valoracions tòpiques i interessades i analitzar amb nous ulls, amb l'objectivitat de les noves dades, el paper de tot un corrent, de tota una nòmina d'escriptors, que des de l'activisme polític-cultural, des de la renovació estètic-literària o des de l'acostament popular de les revistes satíriques i polítiques i el teatre van contribuir decisivament a aquell moviment que coneixem amb el nom de Renaixença.

El present número de «Caplletra» va dedicat monogràficament a contribuir des de les seues pàgines a posar a l'abast dels estudiosos i dels lectors interessats un pomell d'estudis dedicats a la Renaixença i al seu entorn cronològic que, així ho creiem, podran furnir una aproximació general actualitzada

al procés global de la Renaixença Valenciana i suggestives exploracions d'alguns dels pilars bàsics del seu entramat. Precisament molts d'aquests estudis provenen de la contribució valenciana al Col·loqui Internacional sobre la Renaixença, celebrat a Barcelona del 18 al 22 de desembre de 1984, incentiu aprofitat per a una revisió actualitzada de la branca renaixencista valenciana, d'altres són motivats en l'interès creixent que aquest període clau desperta en l'actualitat.

Hom ha intentat d'agrupar els estudis d'aquest número monogràfic a l'entorn de la Renaixença Valenciana d'acord amb la relació temàtica: primer els dedicats a una aproximació general i a períodes amplis, després els centrats en Teodor Llorente, a continuació els orientats a la investigació d'alguns aspectes de la llengua i, a la fi, els dirigits a d'altres punts específics.

Només resta esperar que el lector trobe tan interessant i profitosa la proposta d'aquest número monogràfic de «Caplletra» com nosaltres desitgem.

VICENT SIMBOR ROIG

